

**Особливості використання
державного стандарту ДСТУ
8302:2015 *«Інформація та
документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення
та правила складання»***

Невід'ємним елементом будь-якої наукової праці є її бібліографічний апарат – бібліографічні посилання, а також прикнижкові та пристатейні списки. Його завдання – ознайомити читача з джерелами цитат і запозичень; допомогти знайти згадувані в тексті документи; інформувати про публікації на подібні теми; допомогти у виборі літератури за темою дослідження; дати можливість автору стиснути виклад, пославшись на праці, в яких висвітлені ним питання розглянуто повніше, докладніше або з іншого погляду.

Згідно наказу «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», бібліографічний опис списку використаних джерел у дисертації може оформлятися за вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій. Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела.

ДСТУ 8302:2015 – це найновіший державний стандарт України, що регламентує принципи оформлення бібліографічних посилань на джерела інформації в Україні. Він набув чинності 1 липня 2016 року.

Розробником ДСТУ 8302:2015 є Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова».

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ ДСТУ 8302:2015

установлює основні види
бібліографічних посилань

поширюється на
бібліографічні
посилання в опублікованих
і неопублікованих
документах незалежно від
носія інформації.

призначено авторам творів,
видавцям,
фахівцям редакцій засобів
масової інформації
тощо.

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Бібліографічне посилання – сукупність бібліографічних відомостей про цитований, розглядуваний або згадуваний у тексті документа інший документ, що є необхідним й достатнім для його загальної характеристики, ідентифікування та пошуку.

Об'єкт бібліографічного посилання – всі види опублікованих і неопублікованих документів, їхні окремі складники або групи документів на будь-яких носіях.

Знак виноски – умовна позначка у вигляді арабських цифр (порядкових номерів), літер чи астериска (зірочки), що використовують для пов'язування позатекстових бібліографічних посилань з частиною основного тексту документа.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ РОЗРІЗНЯЮТЬ:

за складом елементів бібліографічного запису:

- ◆ повні, що містять усі обов'язкові елементи опису;
- ◆ короткі, що містять частину обов'язкових елементів;

за місцем розташування у документі:

- ◆ внутрішньотекстові;
- ◆ підрядкові;
- ◆ позатекстові;

за повторністю наведення посилань на один і той же об'єкт:

- ◆ первинні;
- ◆ повторні;

за вмістом бібліографічних записів:

- ◆ комплексні.

У наукових виданнях використовують переважно позатекстові бібліографічні посилання і розміщують наприкінці основного тексту документа. Нумерують у межах усього документа або в межах окремих глав, розділів, частин тощо (арабськими цифрами). Сукупність позатекстових бібліографічних посилань, оформлених як перелік бібліографічних записів, не можна вважати бібліографічним списком (списком використаної літератури) чи покажчиком, що мають самостійне значення як бібліографічні посібники. Проте текст документа можна пов'язувати знаками виноски з бібліографічним списком використаної літератури.

ЕЛЕМЕНТИ ПОЗАТЕКСТОВОГО БІБЛІОГРАФІЧНОГО ПОСИЛАННЯ:

ЗАГОЛОВОК БІБЛІОГРАФІЧНОГО ЗАПИСУ (ІМ'Я АВТОРА)

ОСНОВНА НАЗВА ДОКУМЕНТА

ВІДОМОСТІ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДО НАЗВИ

ВІДОМОСТІ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ВІДОМОСТІ ПРО ПОВТОРНІСТЬ ВИДАННЯ (ЗМІНИ Й
ОСОБЛИВОСТІ ВИДАННЯ)

ВИХІДНІ ДАНІ (МІСЦЕ ВИДАННЯ), ВИДАВЦЯ ТА РІК ВИПУСКУ

ПОЗНАЧЕННЯ ТА ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР ТОМУ, НОМЕРА, ВИПУСКУ

ВІДОМОСТІ ПРО ОБСЯГ ДОКУМЕНТА

НАЗВА ДОКУМЕНТА, В ЯКОМУ ОПУБЛІКОВАНО ОБ'ЄКТ ПОСИЛАННЯ

ВІДОМОСТІ ПРО МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТА ПОСИЛАННЯ – НОМЕР
СТОРІНКИ В ДОКУМЕНТІ

ПРИМІТКИ

Питання уніфікування бібліографічних посилань, складання прикнижкових та пристатейних списків літератури належать до найбільш гострих, актуальних і складних. Від правильного їх розв'язання значною мірою залежить ефективність бібліографічної інформації, вміщеної в наукових публікаціях.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ПОСИЛАННЯ:

опис здійснюється мовою оригіналу

вказівки тому, частини, випуску, номеру, а також на рік видання подаються арабськими цифрами

назва місця видання подається повністю

опис документу здійснюється за титульною сторінкою, відсутні відомості позичають з інших місць документу

замість знака «крапка й тире» («. –») в бібліографічному посиланні рекомендовано застосовувати знак «крапка»

подання інформації не з титульної сторінки дозволено без квадратних дужок

опис дозволено укладати в скороченій формі,
обмежуючись необхідною для ідентифікації
інформацією

заголовок – від одного до трьох авторів – та/або
назва є обов'язковими елементами

перелічення чотирьох та більше авторів у
заголовку (перед назвою) – за необхідності

повторення відомостей про автора(ів) за
навскісною ризикою не обов'язково

дозволено подати за навскісною ризикою одного
автора та словосполучення «та ін.»

подання назви видавництва або прізвища
видавника не обов'язково

подання відомостей про серію та Міжнародний стандартний номер не обов'язково

дозволено в аналітичному описі розділовий знак «дві навіскі» замінювати крапкою, а назву документу виділяти шрифтом

Назву дозволено скорочувати

подання позначення матеріалу не обов'язково

дозволено словосполучення «Режим доступу» або еквівалент іншою мовою замінити «URL»

рекомендується застосовувати DOI замість електронної адреси

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЗГІДНО З ДСТУ 8302:2015

КНИГА ОДНОГО АВТОРА

Федоров В. Д. Граматика англійської мови. Доступно і просто. Київ : Арій, 2022. 303 с. (Серія "Вивчаємо англійську").

КНИГА ДВОХ АБО ТРЬОХ АВТОРІВ

Осташевський М. Л., Лянной Ю. О. Сумський педагогічний: вікова історія і сьогодення. Суми : Університетська книга, 2024. 479 с. : іл.

КНИГА ЧОТИРЬОХ І БІЛЬШЕ АВТОРІВ

Шлях: мережа інформаційно-рекреаційних центрів природно-заповідних територій на Північному Сході України : путівник / автори: С. Панченко, М. Книш, О. Дорошенко, А. Койчуренко, Н. Каплоух та ін. Чернівці : ТОВ "Друк Арт" ; ФОП Варвус В. В., 2023. 64 с. : іл.

**КНИГА БЕЗ ЗАЗНАЧЕННЯ АВТОРА
(З РЕДАКТОРОМ ТОЩО)**

Це воює вона / упоряд. Л. Омеляненко ; літ. редакторка В. Вздутьська. Київ : Видавництво, 2024. 55 с. : іл. (Серія "Для дітей").

БАГАТОТОМНІ ВИДАННЯ

Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів. Т. 5 : Поховально-поминальні звичаї та обряди / НАН України ; Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; гол. ред. Г. Скрипник ; редкол.: Л. Артюх, Г. Бондаренко, В. Борисенко та ін. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2020. 447 с. : іл.

ЗАКОН, НОРМАТИВНИЙ АКТ

Закон України про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : в редакції Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку" № 3633-ІХ від 11.04.2024. Київ : Алерта, 2024. 40 с.

АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ

Богдановський І. В. Підготовка бакалаврів фізичної культури і спорту до тренерської діяльності в ігрових видах спорту з дітьми дошкільного віку : реф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / МОН України ; Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2024. 20 с.

ДИСЕРТАЦІЇ

Івченко А. Г. Економічні стратегії безпекоорієнтованого розвитку підприємств в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії : спец. 05 "Соціальні та поведінкові науки", 051 "Економіка" / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; наук. керівник О. Ю. Кудріна. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2024. 316 с.

АРХІВНІ ДОКУМЕНТИ

Шевченко Т. Г. Лист Щепкіну М. С. 1858 р. ЦДАМЛМ (Центр. держ. архів-музей літ. і мистецтва України). Ф. 506. Оп. 1. Спр. 33.

СТАТТЯ В ЖУРНАЛІ

Коршевніук Т. Біологія в завданнях : тема "Екологія. Сталий розвиток і раціональне природокористування". *Біологія і хімія в рідній школі*. 2022. № 1. С. 7–13.

СТАТТЯ В ГАЗЕТІ

Лянной Ю. 100 років професійності, досвіду та інновацій : [історія та сьогодення СумДПУ імені А.С. Макаренка]. *Освіта і суспільство*. 2024. № 11 (80), листопад. С. 10–11.

САЙТ

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка.
URL <https://sspu.edu.ua/> (дата звернення: 08.12.2024).

«Норми бібліографічного опису представляють собою, так би мовити, красу наукового етикету. Їх дотримання вказує на звичку до науки, а їх порушення виявляє вискочку і неука і часто кидає ганебну тінь на роботу, здавалося б, пристойну на перший погляд...»

Умберто Еко

